

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษากลุ่มอ้างอิงและการเปลี่ยนกลุ่มอ้างอิงของอาจารย์
ในมหาวิทยาลัย : ศึกษาเฉพาะกรณีอาจารย์ในมหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
(Study on reference groups and on changes
of reference group of university lecturers
: case study made on lecturers of Thammasat
University, Chulalongkorn University,
Kasetsart University, and National Institute
of Development Administration)

ชื่อผู้เขียน

นายบรรลือ วิศิษฐ์อนุพงษ์
(Mr. Bunlue Visitanupong)

คณะ

คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์ ดร. เสรีน ปุณณะพิตานนท์

ปีการศึกษา

2530

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง "การศึกษากลุ่มอ้างอิง และการเปลี่ยนกลุ่มอ้างอิงของอาจารย์
ในมหาวิทยาลัย : ศึกษาเฉพาะกรณีอาจารย์ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหา-
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์" มีวัตถุประสงค์ใน
การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ (1) เพื่อต้องการทราบว่าอาจารย์ในมหาวิทยาลัยมีกลุ่มอ้างอิงหรือไม่
และถ้ามีอะไรคือ กลุ่มอ้างอิงของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย (2) เพื่อต้องการทราบว่า
อาจารย์ในมหาวิทยาลัยมีกลุ่มอ้างอิงมากน้อยแค่ไหน ทั้งในมหาวิทยาลัยที่สังกัดอยู่เดิม
(ถ้ามี) และที่สังกัดอยู่ในปัจจุบัน (3) เพื่อต้องการทราบว่า กลุ่มอ้างอิงของอาจารย์เกิด
จากอะไร (4) เพื่อต้องการทราบว่า กลุ่มบุคคล องค์การหรือสถาบันเดิมที่เคยสังกัดอยู่
ยังคงเป็นกลุ่มอ้างอิงเหมือนเดิมอยู่หรือไม่ (ถ้าเคยมีกลุ่มอ้างอิงมาก่อน) (5) เพื่อศึกษา
ถึงปัจจัยหรือเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ทำให้มีการเปลี่ยนหรือไม่เปลี่ยนกลุ่มอ้างอิง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา อาจารย์ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จำนวน 268 คน

และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้แบ่งอาจารย์ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ได้แก่ อาจารย์ที่จบปริญญาโทและ/หรือเอกจากมหาวิทยาลัยอื่น แล้วมาเป็นอาจารย์ในสถาบันเดิมที่จบปริญญาตรีมีจำนวน 85 คน กลุ่มที่ 2 ได้แก่ อาจารย์ที่จบปริญญาตรีที่หนึ่งแล้วมาทำการสอนอีกที่หนึ่ง มีจำนวน 109 คน กลุ่มที่ 3 ได้แก่ อาจารย์ที่เคยเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยอื่นหรือรับราชการหน่วยราชการอื่นมาก่อน แล้วโอนมาเป็นอาจารย์ที่สังกัดในปัจจุบัน มีจำนวน 74 คน

ผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่า มหาวิทยาลัยที่ผู้ตอบสังกัดอยู่ในปัจจุบันเป็นกลุ่มอ้างอิงของผู้ตอบเป็นส่วนใหญ่ สำหรับประเภทของกลุ่มอ้างอิง พบว่า ผู้ตอบที่มีกลุ่มอ้างอิงมากกว่า 1 กลุ่ม มีจำนวนและสัดส่วนสูงกว่าผู้ตอบที่มีกลุ่มอ้างอิงเพียงกลุ่มเดียวอย่างท่วมท้นและสัดส่วนของผู้ตอบที่มีจำนวนกลุ่มอ้างอิงมากที่สุด (ทั้งมหาวิทยาลัย คณะ และเพื่อนอาจารย์) สูงกว่าสัดส่วนของผู้ตอบที่มีกลุ่มอ้างอิงเพียง 2 กลุ่ม ด้วยเช่นกัน และถ้าพิจารณาต่อไปอีก มหาวิทยาลัยจะเป็นกลุ่มอ้างอิงที่สำคัญที่สุดในทุก ๆ กลุ่ม

สำหรับปัจจัยที่ก่อให้เกิดกลุ่มอ้างอิงนั้น พบว่า ระยะเวลาที่สอนอยู่ในปัจจุบัน ไม่มีความสัมพันธ์เพียงพอที่จะก่อให้เกิดกลุ่มอ้างอิงทั้ง 3 กลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สำหรับระดับการรับรู้การยอมรับนับถือจากผู้บริหารและเพื่อนร่วมงาน พบว่า มีความสัมพันธ์เพียงพอที่จะก่อให้เกิดกลุ่มอ้างอิงทั้ง 3 กลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สำหรับความถี่ของการปฏิสังสรรค์กับเพื่อนร่วมงาน พบว่ามีความสัมพันธ์เพียงพอที่จะก่อให้เกิดกลุ่มอ้างอิงเฉพาะในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สำหรับปัจจัยสุดท้ายคือ ระดับการรับรู้เรื่องชื่อเสียงของสถาบันที่สอนอยู่ในปัจจุบัน พบว่าก่อให้เกิดกลุ่มอ้างอิงเฉพาะในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อทราบว่าสถาบันปัจจุบันเป็นกลุ่มอ้างอิงแล้ว

หากพิจารณาย้อนหลังไปก็จะพบว่า สถาบันเดิมที่เรียนปริญญาตรีก็ยังคงเป็นกลุ่มอ้างอิงได้เช่นกัน ซึ่งพบว่าในกลุ่มที่ 1 มีผู้ที่ยังคงมีสถาบันเดิมเป็นกลุ่มอ้างอิงถึง 89.4 % ทั้งนี้เนื่องมาจากสถาบันเดียวกัน สำหรับกลุ่มที่ 2 มีผู้ที่ยังคงมีสถาบันเดิมเป็นกลุ่มอ้างอิงมีเพียง 5.5% ส่วนกลุ่มที่ 3 มีผู้ที่มีสถาบันเดิม (ระดับปริญญาตรี) เป็นกลุ่มอ้างอิง 10.8% ผู้ที่มีสถาบันที่เคยสอนหรือทำงานเป็นกลุ่มอ้างอิงเดิมมีเพียง 12.2%

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยหรือเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนหรือไม่เปลี่ยนกลุ่มอ้างอิงแล้วพบว่า ในกลุ่มที่ 1 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงก็คือ การมีความสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกในระดับสูง ส่วนในกลุ่มที่ 2 ปัจจัยที่ทำให้ไม่เกิดการเปลี่ยนกลุ่มอ้างอิงก็คือ ยังมีการยอมรับบรรทัดฐานและค่านิยมของสถาบันเดิม (ระดับปริญญาตรี) ในระดับสูงและปาน

กลาง มีความสัมพันธ์กับบุคคลที่เคยติดต่อเกี่ยวข้องกันมาก่อนและมีความภาคภูมิใจในสถาบันเดิมในระดับสูง สำหรับกลุ่มที่ 3 นั้น ปัจจัยที่ทำให้ไม่เปลี่ยนกลุ่มอ้างอิงเดิม ในกรณีของสถาบันเดิม (ระดับปริญญาตรี) พบว่า มีการยอมรับบรรทัดฐาน ค่านิยมของสถาบันเดิม (ระดับปริญญาตรี) และมีความสัมพันธ์กับบุคคลที่เคยติดต่อเกี่ยวข้องในระดับสูงและปานกลาง ส่วนในกรณีของผู้ที่ไม่เปลี่ยนกลุ่มอ้างอิงจากสถาบันที่เคยทำงานพบว่า มีการยอมรับบรรทัดฐานและค่านิยมของสถาบันที่เคยทำงานมีการปรึกษาเรื่องส่วนตัวกับผู้ที่เคยร่วมทำงานกันมา และมีความภาคภูมิใจในสถาบันที่เคยทำงานในระดับปานกลาง